

LEGE

privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război

În scopul asigurării unui cadru juridic eficient referitor la mormintele și operele comemorative de război, parte componentă a politicii de păstrare și perpetuare a memoriei istorice, al educării patriotismului cetățenilor Republicii Moldova,

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Obiectul prezentei legi

Prezenta lege reglementează regimul juridic al mormintelor și operelor comemorative de război.

Articolul 2. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

morminte de război – locuri/terenuri de înhumare a persoanelor care au decedat în timpul și din cauza conflictelor armate ca urmare a îndeplinirii unui serviciu comandat sau voluntar în interesul statului ai cărui cetățeni au fost, precum și alte locuri/terenuri în care se păstrează rămășițele pământești ale acestora;

opere comemorative de război – edificii, opere de artă, plăci și altare comemorative, cenotafuri sau orice alte bunuri imobile, construcții ori lucrări realizate în memoria celor prevăzuți în prezentul articol și la art. 3;

protejarea mormintelor și operelor comemorative de război – ansamblu de măsuri cu caracter juridic, administrativ, financiar, științific și tehnic, menite să asigure cercetarea, identificarea, inventarierea, evidența, întreținerea, paza și punerea în valoare a mormintelor și operelor comemorative de război, înregistrarea acestora și a zonelor de protecție în documentația cadastrală, prevenirea distrugerii/deteriorării acestora.

Articolul 3. Mormintele de război

(1) Mormintele de război pot fi individuale sau comune, izolate ori grupate în cimitire de onoare, parcele de onoare, osuare sau mausolee.

(2) Mormintele de război străine (ale militarilor altor state) situate pe teritoriul Republicii Moldova au același regim ca și mormintele de război ale cetățenilor Republicii Moldova.

(3) Sînt asimilate mormintelor prevăzute la alin. (2) și mormintele prizonierilor și internaților civili de război cetățeni străini.

(4) Sînt asimilate mormintelor de război:

a) mormintele cetățenilor Republicii Moldova prizonieri, internați civili de război sau deportați în timpul războiului;

b) mormintele membrilor subdiviziunilor Crucii Roșii și ale corespondenților de război, decedați în timpul și din cauza conflictelor armate, îndeplinind o misiune;

c) mormintele militarilor sau ale persoanelor civile, cetățeni ai Republicii Moldova, care au murit în timp de pace îndeplinind un serviciu comandat în domeniile apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale.

Articolul 4. Dreptul de proprietate asupra mormintelor și operelor comemorative de război

Mormintele și operele comemorative de război aparțin domeniului public al statului ori al unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi și doi, precum și al unității teritoriale autonome Găgăuzia.

Capitolul II

OFICIUL NAȚIONAL PENTRU MEMORIE MILITARĂ

Articolul 5. Oficiul național pentru memorie militară

(1) Oficiul național pentru memorie militară (în continuare – *Oficiu național*) este o autoritate administrativă cu statut de persoană juridică, aflată în subordinea Ministerului Apărării, care dispune de ștampilă cu imaginea Stemei de Stat a Republicii Moldova.

(2) Regulamentul de organizare și funcționare a Oficiului național și efectivul-limită al acestuia se aprobă de către Guvern.

(3) Oficiul național este în drept să dispună de simboluri corporative – stemă, drapel, insignă de apartenență, embleme vizuale sau auditive cu caracter de identificare a persoanei juridice, aprobate de către Guvern în baza deciziei Comisiei Naționale de Heraldică.

Articolul 6. Conducerea Oficiului național

(1) Oficiul național este condus de un director numit de către ministrul apărării în urma unui concurs public, organizat în baza regulamentului de organizare și desfășurare a concursului, aprobat de către Colegiul Ministerului Apărării.

(2) Poate candida la funcția de director al Oficiului național persoana care corespunde următoarelor cerințe generale:

- a) deține cetățenia Republicii Moldova și este domiciliat pe teritoriul acesteia;
- b) are capacitate deplină de exercițiu;
- c) are studii superioare în domeniul militariei;
- d) cunoaște limba de stat;
- e) are o reputație ireproșabilă.

(3) Nu poate candida la funcția de director persoana care are antecedente penale pentru infracțiuni săvârșite cu intenție.

(4) Directorul este numit pe un termen de 4 ani.

(5) În exercitarea atribuțiilor, directorul emite indicații, dispoziții și ordine în condițiile legii.

(6) Directorul reprezintă Oficiul național în relația cu terții.

Articolul 7. Atribuțiile Oficiului național

Oficiul național are următoarele atribuții:

- a) propune inițierea proiectelor de acte normative, inclusiv a proiectelor de documente de politici publice;
- b) elaborează, în colaborare cu părțile interesate, proiecte privind organizarea și desfășurarea manifestărilor/acțiunilor de eternizare a memoriei celor căzuți la datorie și le propune spre aprobare în modul stabilit de legislație;
- c) organizează sistemul național de evidență generală și de cercetare a mormintelor și operelor comemorative de război aflate pe teritoriul Republicii Moldova;
- d) ține Registrul mormintelor și operelor comemorative de război. Registrul se formează în baza informației și datelor din registrele ținute de autoritățile administrației publice locale, Ministerul Apărării și Ministerul Afacerilor Interne, precum și în baza informației și datelor furnizate de către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene;
- e) valorifică toate datele și informațiile existente și acționează pentru identificarea și luarea la evidență a mormintelor de război;
- f) ține evidența asociațiilor obștești specializate în identificarea, cercetarea și excavarea mormintelor de război și a fostelor câmpuri de luptă, precum și coordonează activitatea acestora;
- g) elaborează planuri anuale privind activitățile de identificare, cercetare și excavare a mormintelor de război, operelor comemorative de război și a fostelor câmpuri de luptă în colaborare cu asociațiile obștești specializate în domeniu;
- h) propune Ministerului Apărării, după caz, altor autorități publice înființarea, reorganizarea, extinderea, strămutarea mormintelor și/sau operelor comemorative de război;
- i) propune încheierea tratatelor internaționale privind regimul juridic al mormintelor și operelor comemorative de război;
- j) inițiază și coordonează activitățile de protejare a mormintelor și operelor comemorative de război;
- k) organizează transmiterea către muzeele publice autorizate a armelor, a documentelor și a obiectelor personale, precum și a altor artefacte descoperite în cadrul cercetării și excavării mormintelor de război și a fostelor câmpuri de luptă;
- l) pune la dispoziția persoanelor interesate, la cerere, informația de care dispune referitoare la mormintele și operele comemorative de război, cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal;
- m) inițiază concursuri publice pentru proiectarea și edificarea operelor comemorative de război și a paracliselor comemorative, de asemenea urmărește finalizarea calitativă a acestora;

- n) înaintează spre avizare Ministerului Culturii proiecte de edificare a operelor comemorative de război și proiecte care prevăd intervenții de conservare/restaurare asupra operelor comemorative de război deja existente;
- o) colaborează cu reprezentanțele diplomatice străine pentru organizarea ceremonialelor de comemorare a militarilor acestor state înhumați pe teritoriul Republicii Moldova;
- p) elaborează programul manifestărilor prilejuite de ziua în care se comemorează victimele războaielor și de alte evenimente;
- q) propune proiecte de acte normative privind declararea utilității publice și/sau exproprierea, în condițiile legii, a imobilelor pe care sînt amplasate sau se vor amenaja morminte sau opere comemorative de război;
- r) controlează respectarea regimului juridic al mormintelor și operelor comemorative de război și sesizează autoritățile abilitate de lege atunci cînd regimul acestora este încălcat;
- s) aprobă procedura de înhumare/reînhumare a rămășițelor pămîntești ale persoanelor decedate prevăzute la art. 3;
- t) aprobă forma și dimensiunile însemnului de căpătîi pentru mormintele de război;
- u) elaborează programe și participă la valorificarea în plan educativ a memoriei celor căzuți la datorie;
- v) organizează, în colaborare cu Ministerul Educației, tabere pentru tineret în scopul îngrijirii mormintelor și operelor comemorative de război;
- w) colaborează cu societatea civilă, mediul academic, cu asociațiile veteranilor de război din Republica Moldova, precum și cu asociațiile obștești specializate în domeniu din țară și de peste hotare;
- x) exercită și alte atribuții în conformitate cu legislația în vigoare.

Capitolul III

ÎNFIINȚAREA ȘI PROTEJAREA MORMINTELOR ȘI OPERELOR COMEMORATIVE DE RĂZBOI

Articolul 8. Înființarea, reorganizarea, extinderea, strămutarea mormintelor de război

Înființarea mormintelor de război, a cimitirelor sau a parcelelor de onoare cu morminte de război, reorganizarea, extinderea sau strămutarea acestora în caz de pericol iminent de distrugere se face în conformitate cu prevederile tratatelor internaționale în domeniu la care Republica Moldova este parte, iar în lipsa acestora, prin hotărîre de Guvern.

Articolul 9. Înființarea, strămutarea, conservarea/restaurarea operelor comemorative de război

(1) Operele comemorative de război se înființează sau se strămută prin hotărîre de Guvern, în baza deciziei autorității administrației publice locale de nivelul întâi respective. Realizarea practică a lucrărilor de edificare a noilor opere comemorative de război are loc în baza avizului Ministerului Culturii referitor la ținuta lor artistică și la amenajarea terenului aferent.

(2) Conservarea/restaurarea operelor comemorative de război se realizează de persoane specializate în acest domeniu, în baza avizului Ministerului Culturii.

Articolul 10. Înhumarea rămășițelor pămîntești

(1) Rămășițele pămîntești ale persoanelor decedate prevăzute la art. 3 se înhumează în mod individual, cu excepția cazurilor de forță majoră care impun un mormînt comun. La fiecare mormînt se așează un însemn de căpătîi pe care sînt înscrise date minime de identificare a persoanei decedate (în cazul în care aceste date au fost stabilite).

(2) Înhumarea/reînhumarea rămășițelor pămîntești se va efectua cu asigurarea onorurilor militare cuvenite.

(3) Este interzisă înhumarea în cimitirele sau parcelele de onoare de război ale altor persoane decedate decît cele prevăzute la art. 3.

Articolul 11. Activități de identificare, cercetare/excavare a mormintelor de război

(1) Activitățile de identificare, cercetare și excavare a mormintelor de război și a fostelor cîmpuri de luptă se autorizează și, după caz, se organizează de către Oficiul național. Aceste activități pot fi realizate de asociațiile obștești specializate, cu scopuri statutare în domeniu, luate la evidență de către Oficiul național.

(2) Desfășurarea cercetărilor pe fostele cîmpuri de luptă, precum și deshumarea mormintelor de război în cadrul unor inițiative particulare se interzic.

(3) Amenajarea mormintelor de război nou-identificate se realizează la locul de identificare a osemintelor, iar dacă acest lucru nu este posibil, osemintele se transferă în cimitirele sau parcelele de onoare de război existente sau, după caz, nou-înființate.

(4) Cercetările/excavările de identificare/depistare a mormintelor de război, a osemintelor celor căzuți pe câmpurile de luptă, extragerea din pământ a osemintelor și altor vestigii materiale legate de război sînt realizate doar în cadrul unor expediții conduse de arheologi autorizați, în baza programelor aprobate de către Oficiul național.

(5) Metodologia de cercetare și excavare a mormintelor de război și a fostelor câmpuri de luptă se elaborează și se aprobă de către Ministerul Culturii.

(6) Înhumarea osemintelor identificate în cadrul cercetărilor de teren are loc în conformitate cu art. 10, iar mormintele de război nou-identificate, după cercetare, luare la evidență și înregistrare, se amenajează de către autoritățile administrației publice locale cu participarea unităților militare dislocate în zonă.

(7) Armele, documentele, obiectele personale și alte artefacte identificate în cadrul lucrărilor de cercetare/excavare a mormintelor de război și a fostelor câmpuri de luptă sînt predate prin acte de predare-primire către muzeele publice autorizate. În caz de depistare a unor documente sau obiecte personale ale unor persoane identificate, ele pot fi transmise, după documentarea corespunzătoare, rudelor sau urmașilor acestor persoane, conform legislației.

(8) În caz de identificare a munițiilor și/sau a altor obiecte/materiale explozibile în cadrul cercetărilor de teren, faptul este imediat comunicat autorităților abilitate de lege, care vor lua măsurile necesare pentru dezamorsarea sau distrugerea lor. Extragerea, în cadrul unor inițiative particulare, a munițiilor, obiectelor/materialelor explozibile din locul descoperirii acestora și transportarea acestora se interzic.

Articolul 12. Protejarea mormintelor și operelor comemorative de război

(1) Activitățile și măsurile de protejare a mormintelor și a operelor comemorative de război se realizează în interes public și constituie cauză de utilitate publică.

(2) Întreținerea mormintelor și operelor comemorative de război se realizează de către autoritățile administrației publice locale, potrivit prezentei legi, în conformitate cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, inclusiv Convențiile din 12 august 1949 de la Geneva privind protecția victimelor de război, și cu normele general recunoscute ale dreptului internațional.

(3) În caz de identificare a unor morminte de război necunoscute, proprietarii/gestionarii terenurilor pe care acestea sînt amplasate au obligația, în

decurs de cel mult 48 de ore, să informeze autoritățile administrației publice locale despre acest fapt.

(4) Mormintele de război nou-identificate, pînă la luarea lor la evidența de stat, sînt protejate în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(5) Mormintele și/sau operele comemorative de război care vor fi deteriorate sau distruse intenționat ori din neglijență vor fi reparate, restabilite/reconstituite din contul persoanelor fizice sau juridice care le-au deteriorat sau distrus.

(6) Se interzic:

a) efectuarea neautorizată de inscripții, înscrisuri, desene, precum și orice alte acțiuni care duc la schimbarea neautorizată a înfățișării mormintelor și operelor comemorative de război;

b) efectuarea intervențiilor asupra terenului aferent mormintelor și operelor comemorative de război și a zonei de protecție a acestora fără aprobările și avizele prevăzute de lege;

c) introducerea în cimitirele de război a animalelor pentru păscut sau adăpost;

d) efectuarea altor activități care încalcă regimul juridic al mormintelor și operelor comemorative de război.

Articolul 13. Zona de protecție a mormintelor și operelor comemorative de război

(1) Mormintele de război dispun de zonă de protecție de-a lungul perimetrului, aferentă limitei exterioare a terenului atribuit mormintelor, pe o rază de la 20 la 50 de metri. În zona de protecție a acestora se instituie reglementări speciale de construire prin documentație de urbanism și de amenajare a teritoriului, aprobată și avizată conform prevederilor legale în vigoare, ținîndu-se cont de necesitatea asigurării accesului liber la mormintele de război.

(2) Operele comemorative de război dispun de zonă de protecție de-a lungul perimetrului, aferentă limitei exterioare a terenului atribuit operei comemorative, pe o rază de la 50 la 100 de metri. În cazul operelor comemorative de război – plăci comemorative, zona de protecție se stabilește pe o rază de la 30 la 50 de metri. În zona de protecție a acestora se instituie reglementări speciale de construire prin documentație de urbanism și de amenajare a teritoriului, aprobată și avizată conform prevederilor legale în vigoare, ținîndu-se cont de necesitatea asigurării accesului liber și valorificării vizuale a operelor comemorative de război.

Articolul 14. Finanțarea activităților de înființare și protejare a mormintelor și operelor comemorative de război

(1) Finanțarea activităților de înființare și protejare a mormintelor și a operelor comemorative de război se efectuează după cum urmează:

a) pentru cele amplasate peste hotarele Republicii Moldova – de către Guvern, de la bugetul de stat, potrivit tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

b) pentru cele amplasate pe teritoriul Republicii Moldova și care aparțin domeniului public al statului – de la bugetele instituțiilor publice în a căror administrare se află, iar pentru cele care aparțin domeniului autorităților publice locale – de la bugetele unității administrativ-teritoriale respective.

(2) Finanțarea activităților de înființare și protejare a mormintelor și operelor comemorative de război poate fi realizată și din donații și sponsorizări ale persoanelor fizice sau ale persoanelor juridice de drept privat.

(3) În funcție de importanța și de amploarea activităților de înființare sau de protejare a mormintelor și operelor comemorative de război aflate pe teritoriul Republicii Moldova, în baza hotărârii de Guvern, Oficiul național susține finanțarea sau cofinanțarea acestora din bugetul propriu.

Articolul 15. Alte activități de comemorare a militarilor căzuți la datorie

(1) Alte activități de comemorare a militarilor căzuți la datorie constau în:

a) amenajarea terenurilor legate, din punct de vedere istoric, de faptele de eroism ale celor decedați;

b) crearea muzeelor comemorative, edificarea pe fostele câmpuri de luptă a însemnelor sau a operelor comemorative de război;

c) elaborarea și editarea „cărților memoriei”, în care să fie introduse numele celor decedați, alte informații despre aceștia.

(2) La propunerea autorităților administrației publice centrale și locale, precum și a asociațiilor obștești specializate în domeniu, pot fi organizate și alte tipuri de activități de comemorare a celor căzuți la datorie.

Capitolul IV

ATRIBUȚIILE AUTORITĂȚILOR ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE ȘI LOCALE. OBLIGAȚIILE PROPRIETARILOR DE IMOBILE PE CARE SÎNT AMPLASATE MORMINTE SAU OPERE COMEMORATIVE DE RĂZBOI

Articolul 16. Atribuțiile Ministerului Apărării

Ministerul Apărării are următoarele atribuții:

- a) elaborează și promovează spre aprobare, conform competențelor, proiecte de acte normative, inclusiv proiecte de documente de politici publice în domeniul respectiv;
- b) coordonează și promovează planurile și programele de stat privind organizarea și desfășurarea manifestărilor/acțiunilor de eternizare a memoriei celor căzuți la datorie;
- c) ține, prin intermediul Oficiului național, evidența mormintelor și operelor comemorative de război aflate în administrarea sa și își prevede fondurile necesare în acest scop;
- d) aprobă regulile de organizare și desfășurare a ceremonialelor la mormintele și operele comemorative de război;
- e) participă la ceremonialele organizate la mormintele și operele comemorative de război;
- f) inițiază și participă la încheierea tratatelor internaționale privind regimul juridic al mormintelor și operelor comemorative de război;
- g) susține programe și proiecte ce pun în valoare bunurile înscrise în Registrul mormintelor și operelor comemorative de război, cofinanțează programe și publicații pentru stimularea interesului public față de acestea;
- h) contribuie la realizarea activităților de identificare, cercetare, excavare și inventariere a mormintelor de război;
- i) participă, împreună cu reprezentanții statelor străine, la reînhumarea osemintelor militarilor acestor state căzuți în războaie, depistate în timpul cercetărilor de teren;
- j) acordă, prin intermediul subdiviziunilor teritoriale, ajutor practic autorităților administrației publice locale și asociațiilor obștești specializate în desfășurarea activităților de identificare și cercetare a mormintelor de război, de înhumare/ reînhumare a osemintelor, precum și de amenajare a mormintelor de război;
- k) participă la dezamorsarea obiectelor și materialelor explozive identificate în timpul activităților de cercetare de teren și excavare;
- l) reprezintă statul la activitățile internaționale care au ca obiect mormintele și operele comemorative de război;
- m) exercită și alte atribuții în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 17. Atribuțiile Ministerului Afacerilor Interne

Ministerul Afacerilor Interne are următoarele atribuții:

- a) ține evidența mormintelor și operelor comemorative de război aflate în administrarea sa și își prevede fondurile necesare în acest scop;
- b) asigură ordinea publică la locul de desfășurare a activităților comemorative și la locul de desfășurare a lucrărilor de cercetare și excavare a osemintelor celor căzuți la datorie;
- c) colaborează cu Oficiul național și cu societatea civilă în vederea protejării mormintelor și operelor comemorative de război din Republica Moldova;
- d) exercită și alte atribuții în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 18. Atribuțiile Ministerului Culturii

Ministerul Culturii are următoarele atribuții:

- a) elaborează și aprobă metodologia de cercetare și excavare a mormintelor de război și a fostelor câmpuri de luptă;
- b) asigură, prin intermediul arheologilor autorizați, calitatea activităților de cercetare/excavare a mormintelor de război și a fostelor câmpuri de luptă;
- c) examinează concepția și ținuta artistică a operelor comemorative de război propuse spre edificare și proiectul amenajării terenului aferent, avizându-le conform fazelor de elaborare;
- d) exercită și alte atribuții în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 19. Atribuțiile Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene are următoarele atribuții:

- a) acordă sprijinul necesar Oficiului național, prin misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova din străinătate, pentru ținerea evidenței și elaborarea inventarului mormintelor și operelor comemorative de război moldovenești de pe teritoriul statelor respective;
- b) organizează, cu asistența Oficiului național, altor instituții și organizații interesate, prin misiunile diplomatice sau oficiile consulare, activități de comemorare a militarilor Republicii Moldova căzuți la datorie pe teritoriul statelor străine;
- c) sprijină acțiunile pe plan extern, organizate și desfășurate de către Oficiul național;
- d) exercită și alte atribuții în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 20. Atribuțiile Ministerului Educației

Ministerul Educației are următoarele atribuții:

- a) inițiază programe de promovare a memoriei militarilor Republicii Moldova căzuți la datorie în rîndurile tinerei generații;
- b) susține participarea tinerilor la îngrijirea mormintelor și operelor comemorative de război în cadrul taberelor organizate de Oficiul național, precum și la alte activități similare;
- c) exercită și alte atribuții în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 21. Atribuțiile autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea

Autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea au următoarele atribuții:

- a) țin evidența mormintelor și operelor comemorative de război situate pe teritoriul unității administrativ-teritoriale de nivelul al doilea prin intermediul registrelor locale ale mormintelor și operelor comemorative de război;
- b) realizează evidența detaliată, prin dosare de inventariere, a mormintelor și operelor comemorative de război situate pe teritoriul unității administrativ-teritoriale de nivelul al doilea;
- c) prevăd, după caz, în proiectele bugetelor proprii resursele financiare necesare pentru protejarea și întreținerea mormintelor și operelor comemorative de război aflate în proprietatea sau administrarea unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea;
- d) colaborează cu Oficiul național și cu autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi pentru protejarea mormintelor și operelor comemorative de război;
- e) sesizează autoritățile competente pentru luarea măsurilor ce se impun atunci cînd constată încălcări ale regimului juridic al mormintelor și operelor comemorative de război;
- f) exercită și alte atribuții în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 22. Atribuțiile autorităților administrației publice ale unității teritoriale autonome Găgăuzia

(1) Adunarea Populară a Găgăuziei are următoarele atribuții:

- a) reglementează modul de ținere a evidenței mormintelor și operelor comemorative de război situate pe teritoriul unității teritoriale autonome Găgăuzia prin intermediul registrelor locale ale mormintelor și operelor comemorative de război;

b) asigură realizarea evidenței detaliate, prin dosare de inventariere, a mormintelor și operelor comemorative de război situate pe teritoriul unității teritoriale autonome Găgăuzia;

c) asigură finanțarea, din bugetul propriu, a protejării și întreținerii mormintelor și operelor comemorative de război situate pe teritoriul unității teritoriale autonome Găgăuzia;

d) coordonează activitatea autorităților administrației publice locale din unitatea teritorială autonomă Găgăuzia în domeniu.

(2) Comitetul executiv al Găgăuziei are următoarele atribuții:

a) asigură executarea prevederilor prezentei legi și a actelor normative adoptate de Adunarea Populară a Găgăuziei;

b) colaborează cu Oficiul național și cu autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi pentru protejarea mormintelor și operelor comemorative de război;

c) elaborează și realizează programe de conservare și protejare a mormintelor și operelor comemorative de război;

d) sesizează autoritățile competente pentru luarea măsurilor ce se impun atunci când constată încălcări ale regimului juridic al mormintelor și operelor comemorative de război;

e) exercită și alte atribuții în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 23. Atribuțiile autorităților administrației publice locale de nivelul întâi

Autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi au următoarele atribuții:

a) asigură realizarea activităților de protejare și întreținere a mormintelor și operelor comemorative de război situate în raza teritoriului administrat, prevăzându-se, după caz, în bugete fondurile necesare în acest scop;

b) emit decizii privind înființarea sau, după caz, strămutarea operelor comemorative de război, în care se indică, în mod obligatoriu, locul de amplasare/reamplasare a operei comemorative, precum și sursa de finanțare a acestor lucrări;

c) emit decizii privind înființarea, reorganizarea, extinderea, strămutarea mormintelor de război, în care se indică, în mod obligatoriu, locul de amplasare/reamplasare a mormintelor de război, precum și sursa de finanțare a acestor lucrări;

d) în termen de 3 luni de la edificarea sau, după caz, reamplasarea operei comemorative de război, înregistrează opera respectivă și zona de protecție a acesteia în documentația cadastrală;

e) sesizează, în decurs de 48 de ore, organele de drept și Oficiul național atunci cînd constată încălcări ale regimului juridic al mormintelor și operelor comemorative de război;

f) colaborează cu asociațiile obștești specializate în domeniu pentru protejarea mormintelor și a operelor comemorative de război, pentru identificarea în raza teritoriului administrat a mormintelor de război necunoscute și cercetarea acestora;

g) exercită și alte atribuții în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 24. Obligațiile proprietarilor și titularilor cu drept de administrare a mormintelor și operelor comemorative de război

În scopul protejării mormintelor și operelor comemorative de război, proprietarii și titularii cu drept de administrare sau cu alte drepturi reale asupra acestora sînt obligați:

a) să folosească și să întrețină, în condițiile legii, imobilele pe care sînt amplasate morminte și opere comemorative de război astfel încît acestea din urmă să nu fie afectate;

b) să înștiințeze în scris Oficiul național, precum și autoritatea administrației publice locale a unității administrativ-teritoriale de care aparțin, despre orice modificare sau degradare fizică a mormintelor și operelor comemorative de război;

c) să asigure, în condițiile legii, accesul specialiștilor în vederea constatării stării de conservare și pentru operațiuni de expertizare și de evidență;

d) să obțină avizele cerute de lege pentru toate intervențiile efectuate asupra mormintelor și operelor comemorative de război și în zonele de protecție a acestora;

e) să permită efectuarea intervențiilor de conservare, consolidare, restaurare, precum și a altor lucrări, în situația în care acestea sînt inițiate și finanțate de persoane fizice sau juridice abilitate în condițiile legii;

f) să asigure, conform legii, condiții de vizitare, fotografiere și filmare, precum și de organizare a manifestărilor de comemorare a celor căzuți la datorie;

g) să comunice, în termen de 30 de zile, Oficiului național sau, după caz, autorității administrației publice locale respective orice schimbare a titularului cu drept de proprietate, de administrare sau cu alte drepturi reale, după caz, asupra imobilelor pe care sînt amplasate morminte și opere comemorative de război.

Capitolul V

COMEMORAREA CELOR CĂZUȚI LA DATORIE

Articolul 25. Festivitățile de comemorare a celor căzuți la datorie

(1) Festivitățile naționale dedicate comemorării celor căzuți la datorie se desfășoară în baza unui program elaborat de Oficiul național în colaborare cu părțile interesate.

(2) Autoritățile administrației publice locale, în coordonare cu Oficiul național, vor organiza programe proprii de comemorare a celor căzuți la datorie.

Articolul 26. Finanțarea activităților de comemorare a celor căzuți la datorie

Finanțarea activităților de comemorare a celor căzuți la datorie se face: de la bugetul de stat prin Oficiul național – pentru activitățile organizate de acesta; de la bugetele unităților administrativ-teritoriale – pentru activitățile organizate de acestea; sau din resursele proprii ale altor categorii de organizatori.

Capitolul VI

RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCĂLCAREA PREZENTEI LEGI

Articolul 27. Răspunderea pentru încălcarea prezentei legi

Nerespectarea sau respectarea necorespunzătoare a prevederilor prezentei legi atrage, după caz, răspunderea disciplinară, civilă, contravențională sau penală.

Capitolul VII

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 28

Guvernul, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi:

- a) va aproba Regulamentul de organizare și funcționare a Oficiului național pentru memorie militară;
- b) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;
- c) va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege;
- d) va asigura executarea prezentei legi.

Articolul 29

Oficiul național va fi creat în baza unităților de personal delimitate din cadrul Centrului de Cultură și Istorie Militară al Ministerului Apărării.

Articolul 30

(1) Autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea și Comitetul Executiv al Găgăuziei, în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, vor transmite Oficiului național datele privind numărul, amplasamentul și starea tehnică a mormintelor și operelor comemorative de război aflate pe teritoriul administrat.

(2) Autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi, în termen de 18 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, vor perfectă documentele necesare pentru înregistrarea mormintelor și operelor comemorative de război existente, precum și a zonelor de protecție ale acestora, în documentația cadastrală. Un exemplar al acestor documente va fi transmis autorităților publice locale de nivelul al doilea.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

ANDRIAN CANDU

**Chișinău, 20 iulie 2017.
Nr. 161.**